

TULLIN TALOUSARVIOEHDOTUS VUODELLE 2026

10.4.2025

Talousarvioesitys 2026

12.28.92 Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot

Momentille arvioidaan kertyvän 52 000 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan unionin neuvoston tekemän omien varojen päätöksen (EU/Euratom 2020/2053) mukaan jäsenvaltiot saavat unionin puolesta keräämiään tullituloja, maatalousmaksuja ja sokerikustannuksia EU:lle tilittäessään vähentää kertyneistä tuloista 25 % jäsenvaltiolle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen.

Momentille tuloutetaan myös toisen jäsenvaltion Suomelle maksettavaksi sovittu osuus.

2026 talousarvio	52 000 000
2025 talousarvio	52 000 000
2024 tilinpäätös	45 976 102
2023 tilinpäätös	54 230 545

Talousarvioesitys 2026

28.01.29 Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisämenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa (Tullin osuus).

2026 talousarvio	12 000 000 (Tullin osuus)
2025 talousarvio	12 000 000 (Tullin osuus)
2024 tilinpäätös	11 226 837 (Tullin osuus)
2023 tilinpäätös	11 438 943 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2026

28.10.63 Takaisin maksettavat verot (arviomääräraha)

28.10.63.2 Tulli

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) veron takaisin maksamiseen tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä valtiovarainministeriön, verohallinnon tai Tullin päätöksen nojalla oikeutettu saamaan takaisin jo maksetun veron,
- 2) tuomioistuimen päätöksellä palautettavaksi määrättyjen verojen, korkojen ja oikeudenkäyntikulujen maksamiseen tapauksissa, joissa vastaavaa tulo- tai muuta momenttia ei ole käytettävissä.
- 3) EU:lle korvattavien perimättä jääneiden tullien ja niistä aiheutuvien korko- ja muiden kulujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2026 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2025 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2024 tilinpäätös	153 391 (Tullin osuus)
2023 tilinpäätös	91 333 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2026

28.10.95.1 Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää verotukseen liittyvien korkomenojen maksamiseen. Korkomenot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

- 1) valmisteverotuslain 49 § (182/2010),
- 2) tullilain 93 § (304/2016),
- 3) arvonlisäverolain 101 §:n 2 momentti (1486/1994).

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2026 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2025 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2024 tilinpäätös	116 595 (Tullin osuus)
2023 tilinpäätös	19 558 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2026: 28.10.02 peruslaskelma

Peruslaskelma on VM:n ohjeen VN/4003/2025-VM-1 mukaan laadittu voimassa olevan vuosien 2025 – 2028 JTS-päätöksen mukaisesti.

28.10. Verotus ja tullitoimi (yhteinen osa Verohallinnolle ja Tullille)

Selvitysosa: Tulli osana EU:n tulliliittoa tukee ulkomaan tavarakaupan sujuvuutta ja yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä asiakaslähtöisillä palveluilla sekä suojaa ihmisiä terveydelle haitallisilta tavaroilta ja ympäristöä vaarallisilta aineilta. Tullin päätehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja -verotuksesta, ulkomaan tavaraliikenteen valvonnasta, tullirikosten torjunnasta, ulkomaankaupan tilastoinnista ja tullilaboratoriotutkimuksista.

Toimialan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toiminnalliset tavoitteet

- Verotulojen tehokas kertymä turvataan edistämällä veronmaksusmyönteisyyttä, antamalla ennakoivaa ohjausta ja hoitamalla verovalvonta uskottavasti
- Verotuksen ja tullitoimen asiointipalvelut ovat asiakaslähtöisiä ja edullisia
- Yhteiskuntaa suojataan varmistamalla tavaraturvallisuus ja torjumalla rajat ylittävää rikollisuutta tiiviissä yhteistyössä poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

28.10.02 Tullin toimintamenot (*siirtomääräraha 2 v*)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 189 486 000 euroa.

Valtuus: EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa sitoutua enintään 135 000 000 euroa siten, että sitoumuksista aiheutuu, ottaen huomioon aiemmin myönnetyn valtuuden aiheuttamat menot, valtiolle menoja enintään 130 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2024 toteuma	2025 tavoite	2026 tavoite
Tarjoamme palveluja asiakaslähtöisesti			
Tulliselvityksen asiakastytyväisyys yritysasiakkaat (asteikko 1-5) ¹⁾	3,9	4	4
Edistämme tavarakaupan sujuvuutta ja varmistamme sen oikeellisuuden			
Verojäämä enintään (%) ¹⁾	0,32	1	1
Turvaamme yhteiskuntaa, ympäristöä ja kansalaisia			
Takaisin saatu rikoshyöty vähintään (miljoonaa euroa) ¹⁾	56,3	25	25
Kiireellisistä laboratorionäytteistä tutkittu tavoiteajassa (%) ¹⁾	69	65	70
Tavaraan kohdistuvat tarkastukset, osuma-% ¹⁾	19,5	14	14
Kehitämme osaamista ja huolehdimme työhyvinvoinnista			
Sairauspoissaolot (työpä/htv) ¹⁾	11,6	<11	<11
Työtyytyväisyysindeksi vähintään (asteikko 1-5, VM Baro) ²⁾	3,7		

1) Tavoite sisältyy Valtiovarainministeriön ja Tullin väliseen tulossopimukseen vuodelle 2025

2) Henkilöstötutkimuksen tuloksille ei aseteta tavoitteita valtion yhteisen tutkimuksen sisällön uudistamisen vuoksi, sillä vertailtavuus aiempiin vuosiin katkeaa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	213 409	220 606	196 108
Bruttotulot	3 195	3 130	3 130
Nettomenot	210 214	217 506	193 008
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	22 165	22 347	6 584
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	22 347	6 584	3 062

Osa tullilaitoksen julkisoikeudellisista suoritteista myydään kohtuussyistä omakustannushintaa alhaisemmalla hinnalla. Ko. suoritteet ovat:

- tietyt ennakkoratkaisut
- tietyt rekisteröintiä koskevat päätökset ja
- pienille tuontierille asetetut valvonta- ja tutkimusmaksut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulliselvityksen kokonaisuudistuksen toimeenpano (v. 2025 rahoitus)	-8 663
Tullin toiminnan teknologisen kyvykkyyden turvaamiseksi (v. 2025 rahoitus)	-4 000
Tullin toiminnan teknologisen kyvykkyyden turvaamiseksi (v. 2026 rahoitus)	3 500
Pakotevalvonta	-1 000
CCEI-rahoitusvälineen kansallinen omarahoitusosuus	-1 184
Virve 2-käyttöönotto ja operointi (v. 2025 rahoitus)	-818
Virve 2-käyttöönotto ja operointi (v. 2026 rahoitus)	1 081
PTR-yhteistyö (TAE2025) koirakoulutus (v. 2025 rahoitus)	-500
PTR-yhteistyö (TAE2025) koirakoulutus (v. 2026 rahoitus)	500
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-1 056
Toimintamenosäästö (lisätoimet 2024)	-3 048
Tullilaboratorion toimitilahanke	2 770
Tornion toimitilahanke	200
Tasomuutos	-39
Yhteensä	-12 527

2026 talousarvio	189 486 000
2025 talousarvio	201 743 000
2024 tilinpäätös	210 396 000

Talousarvioesitys 2026: 28.10.02 kehittämissuunnitelma

28.10.02 Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 208 644 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 5 000 000 euroa tilausvaltuuteen liittyvä määräraha EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseen, 6 700 000 euroa tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttamiin pysyvien ICT-menojen kasvuun, 3 823 000 euroa tullivälinevalvontarahaston (CCEI) omarahoitusosuuden kattamiseen, 1 900 000 euroa pakotevalvonnan pakollisiin tehtäviin sekä pakotteiden vastaisten toimien esitutinnan sekä analyysi- ja tiedustelutehtävien jatkuvuuden varmistamiseen ja pakotteiden toimeenpanon sekä kyvykkyyksien vahvistamiseen, 800 000 euroa reaaliaikaiseen poikkeavuuksien tunnistamiseen, 300 000 euroa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen, 425 000 euroa eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmetyt palveluympäristön kehittämiseen, 210 000 euroa metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyvien tehtävien suorittamiseen.

Tullin ehdotukset vuoden 2026 talousarvioon	Eur
Tilausvaltuuteen liittyvä määräraha EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseen	5 000 000
Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttama pysyvien ICT-menojen kasvu	6 700 000
Tullivälinevalvontarahaston (CCEI) omarahoitusosuus	3 823 000
Pakotevalvonta	1 900 000
Reaaliaikainen poikkeavuuksien tunnistaminen	800 000
Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen	300 000
Eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmetyt palveluympäristön kehittäminen	425 000
Metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyvien tehtävien suorittamiseen	210 000
Yhteensä	19 158 000

Tilausvaltuuden mukaan EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeista saa valtiolle aiheutua menoja enintään 130 000 000 euroa. Tilausvaltuudelle on myönnetty määrärahoja 2015-2025 yhteensä 121 012 000 euroa. Vuodelle 2025 haettiin toisessa lisätalousarviossa 4 000 000 euroa. Tässä ehdotuksessa haetaan tilausvaltuutta vastaavia vuodelta 2026 vielä puuttuvia määrärahoja, joilla toteutetaan uusia pakollisia toiminnallisuuksia ja jatkokehitystyötä tuotannossa jo oleviin osuuksiin samalla myös päättäen hanke vuoden 2026 aikana.

Erittäin laajan, 130 miljoonan euron hankkeena toteutetun tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen, järjestelmäkokonaisuuden vuosittaiset ylläpidon- ja pakollisen kehittämisen menot ovat niin suuret, että Tullin on mahdotonta osoittaa ne muista menoistaan. Mikäli tuotannon tukeen, ylläpitoon ja pakolliseen kehittämiseen ei ole riittävää rahoitusta, UTU sidossjärjestelmien rapautuu, tietoturva heikentyy ja ajan myötä järjestelmät lakkaavat toimimasta, jolloin myös Suomen ulkomaankauppa häiriintyy huomattavasti.

CCEI-rahoitusvälineen tarkoituksena on tukea jäsenmaiden mahdollisuuksia hankkia tullivalvontaa mahdollistavia välineitä, joiden avulla tarkastuksia voidaan tehdä tehokkaasti ja tuloksekkaasti. Tuen piiriin luetaan laitteita, jotka mahdollistavat ei-intrusiiviset tarkastukset, kehoon kätkeytyneiden esineiden löytämisen, säteilevien aineiden valvonnan, laboratorioanalyysin, näytteiden kenttä-analyysin ja käsikäyttöiset laitteet. CCEI-

rahoitusväline kattaa 80% kustannuksista ja kansallisesti maksettavaksi jää 20%, joten rahoitusväline on hyvin edullinen tapa Suomen valtiolle rahoittaa pakollisia välinehankintoja tullilaboratoriotutkimuksiin ja tullivalvontaan.

Tullin tehtävä on tunnistaa pakotteiden alaiset tavarat ulkomaankaupan tavaravirroista ja puuttua niihin ottamalla tavarat Tullin haltuun ja käynnistämällä niiden osalta tarvittavat viranomaisprosessit. Tulli vastaa tavarapakotteiden kiertämiseen liittyvistä rikostutkinnoista. Lisäksi Tulli tukee muita toimivaltaisia viranomaisia pakotteiden alaisten tavaroiden ja toimijoiden tunnistamisessa. Tulli avustaa EU:n pakotelistoilla olevien henkilöiden ja toimijoiden omaisuuden kartoittamisessa ja paikallistamisessa. Tavarapakotteet ovat laajentuneet asteittain ja 25.2.2025 tuli voimaan 16. pakotepaketti. Tulli on toiminnassaan kiinnittänyt erityistä huomiota pakotteiden vaikuttavuuden turvaamiseen sekä tehokkaaseen toimeenpanoon ja pakotteiden kiertämisen estämiseen. Tullin kyvykkyydellä voidaan tunnistaa ja seurata pakotteiden rikkomuksia, sekä varmistaa, että rikkomuksiin puututaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Raportointimekanismeilla valvotaan pakotteiden noudattamista ja seurataan niiden vaikutuksia. Pakotteiden aiheuttama lisätyö on johtanut osin muun normaaliajan tehtävien karsimiseen sekä tiedonhankinnan ja analysoinnin heikentymiseen ja kaventumiseen tilanteessa, jossa jokaisen turvallisuusviranomaisen tulee kyetä huolehtimaan oman tehtäväalueensa osalta yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaamiseksi tarpeellisesta tiedonhankinnasta ja analysoinnista. Vastaavasti paljastettujen säännöstelyrikosten aiheuttama huomattava lisätyö esitutkinnassa (normaalista 2-5 vuosittaisen säännöstelyrikoksen esitutkinnasta kasvu lähes 900 esitutkinnan käynnistymiseen vuosina 2022-2024) aiheuttaa merkittävää haittaa muiden, erityisesti harmaan talouden ja talousrikollisuuden, esitutkintojen suorittamiseen.

Tullin nykyinen rikosanalyysijärjestelmä on elinkaarisuunnitelman mukaisesti tiensä päässä. Kattava ja tehokas tulli- ja verovalvonta sekä rikostorjunta edellyttävät datan määrän kasvaessa entisestään analytiikan ja datan/tiedon käsittelyyn liittyvien järjestelmien kehittämistä. Suunnitelmallisen tiedonvaihdon ja analyysitoiminnan kehittäminen on tärkeää paljastavan toiminnan suuntaamiseksi ja kohteiden tunnistamiseksi sekä siten Tullin valvontatyön vaikuttavuuden parantamiseksi. Kehittämällä Tullin valvontatoiminnan ja yhteiskunnan suojaamisen kannalta kriittistä analytiikkaa ja tiedon louhintaa (data mining, tekoäly), tunnistetaan ja tuotetaan tehokkaasti etupainotteista tilannetietoa päätöksenteon, valvonnan sekä rikollisuuden torjuntatoimien tueksi. Viranomaisten analyysijärjestelmien tulee kyetä rajapintaratkaisuin hyödyntää hahmontunnistuksen ja Tullin oman tiedonhankinnan tiedot sekä muiden viranomaisten poikkeamahavainnot tarvittavine tietoineen.

Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä (PMJ) tuli voimaan 1.5.2019. Lailla parannetaan viranomaisten sähköistä tiedonsaantia kansalaisten ja yritysten sekä yhteisöjen pankki- ja maksutileistä. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä koostuu luottolaitosten ylläpitämistä tiedonhakujärjestelmistä muodostuvista pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä ja Tullin ylläpitämästä pankki- ja maksutilirekisteristä, johon osa luottolaitoksista toimittaa tietonsa sekä koostavasta sovelluksesta. Sisäministeriö on käynnistänyt lainsäädäntöhankkeen (SM006:00/2024) tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Sisäministeriön lakihankkeen tekniseen toteutukseen on tarkoituksenmukaista yhdistää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tehtävät EU:n 6. rahanpesudirektiivin (6ALMD) toimeenpanon edellyttämät tekniset toimenpiteet.

Eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön (European Maritime Single Window environment, EMSWe) määräraharave perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksymään asetukseen (EU) 2019/1239 eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta. Asetuksen tavoite on vahvistaa yhdenmukaiset säännöt satamakäyntejä varten vaadittujen tietojen tarjoamiselle, erityisesti varmistamalla, että samat tiedot voidaan ilmoittaa kuhunkin merenkulkualan kansalliseen keskitettyyn palvelupisteeseen samalla tavalla. Asetuksella pyritään myös helpottamaan tiedonsiirtoa ilmoittajien, asiaankuuluvien viranomaisten ja käyntisataman satamapalvelujen tarjoajien sekä muiden jäsenvaltioiden välillä. Asetusta sovelletaan 15.8.2025 alkaen, jolloin teknisesti käyttö mahdollista, ilmoitukset voidaan antaa vuoden 2026 puolella. Tullille on annettava määrätyt saapumis- ja poistumisilmoitukset määräajassa ennen laivan saapumista satamaan ja ennen laivan satamasta lähtöä. Tähän liittyvä kehitystyö tukee myös 27.2.2025 annettua valtioneuvostonperiaatepäätöstä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategian (2025-2030) toimenpideohjelman kohta 9 satamaturvallisuuden parantaminen –toimea tehostamalla satamaturvallisuuteen kytkeytyvää tullivalvontaan ja tullirikostorjuntaan liittyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115, ns. metsäkatoasetus, edellyttää jäsenvaltioita valvomaan tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden saatavuutta unionin markkinoilla ja vientiä unionista. Tämä valvonta voi sisältää tarkastuksia, seuranta ja raportointia näiden tuotteiden liikkeistä ja alkuperästä varmistaa asetuksen noudattamisen. Lisäksi asetus voi edellyttää jäsenvaltioiden yhteistyötä ja tiedonvaihtoa valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi. Asetuksen mukaan tarkastuksia on tehtävä 30.12.2025 alkaen.

2026 talousarvio	208 644 000
2025 talousarvio	201 743 000
2024 tilinpäätös	210 396 000

Perustelumuistio 1: Peruslaskelma 28.10.02

Peruslaskelma on valtiovarainministeriön ohjeen mukaisesti laadittu valtioneuvoston 25.4.2024 vahvistaman vuosien 2025 – 2028 kehyspäättöksen mukaisesti.

	Vuosi 2026
Edellinen kehyspäättös	189 897 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-3 493 000
Kehyspäättös 25.4.2024	186 404 000
Toimintamenosäästöt (Lisätoimet 2024)	-1 469 000
PTR-yhteistyö (TAE2025), koirakoulutus	500 000
Virve2-käyttöönotto ja operointi	1 081 000
Tullilaboratorion toimitilahanke	2 770 000
Tornion toimitilahanke	200 000
Peruslaskelma	189 486 000

Peruslaskelmaan on valtioneuvoston viimeisen kehyspäättöksen lisäksi otettu huomioon toimintamenosäästöjen lisätoimet 2024 -1 469 000 euroa, koirakoulutuksen PTR-yhteistyöhön 500 000 euroa, Virve2-käyttöönottoon ja operointiin 1 081 000 euroa sekä Tullilaboratorion ja Tornion toimitilahankkeisiin liittyviä kertaluonteisia muutto- ja perustamiskustannuksia 2 970 000 euroa.

Ehdotamme valtuuslausekkeeseen lisättäväksi toteaman, että EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa sitoutua enintään 135 000 000 euroa, mutta näistä sitoumuksista saa aiheutua valtiolle talousarviomenoja enintään 130 000 000 euroa.

VIRVE2-palvelun käyttöönotto

Viranomaiset ovat pystyneet viestimään turvallisessa kansallisessa viranomaisverkossa jo kahdenkymmenen vuoden ajan. Valtionvarainministeriön johdolla VIRVE-palvelut ja päätelaitteet uudistetaan seuraavien vuosien aikana siten, että varsinainen täysi operatiivinen kattavuus olisi vuoden 2027 alusta lähtien. Erillisistä VIRVE-puhelimista siirrytään ns. tavalliseen älypuhelimeen, johon asennetaan VIRVE-sovellus turvallisten puheluiden ja ryhmäpuheluiden ja datan siirtoa varten. On huomioitava, että tämä Suomen erillisverkkojen VIRVE-puhelin on erillinen Valtorin eTUVE-puhelimesta, vaikka molemmat ovatkin malli hyväksyttäjä android-puhelimia. Tullin valvontahenkilöstö tarvitsee työssään siten jatkossakin kaksi mobiilipäätelaitetta (eTUVE-puhelin ja VIRVE2-puhelin). Syynä tähän on viestintävälineiden erilliskehittäminen kahden eri tahon toimesta ja erityisesti vaikeasti yhteen sovitettavat teknologiset ratkaisut.

Valtiovarainministeriö on antanut Suomen Erillisverkot Oy:lle tehtäväksi ohjeistaa VIRVE-käyttäjäorganisaatioiden teknologiasiirtymä Tetra-tekniikasta laajakaistaisen mobiiliverkon käyttäjiksi VIRVE2-liittymillä varustetuilla ”älypuhelimilla” (Android-käyttöjärjestelmä). Tulli on tehnyt alustavan projektisuunnitelman Erillisverkoille. Samalla Erillisverkoille on toimitettu kustannusarvio VIRVE2-siirtymän (testaus ja käyttöönotto) sekä VIRVE2-otoinnin (2027-) kustannuksista Tullille.

VIRVE2-käyttöönotto tulee sisältämään testaus- ja käyttöönotosta aiheutuvia kustannuksia 1 081 000 euroa vuonna 2026 sekä operointivaiheessa vuodesta 2027 lähtien 1 054 000 euroa vuodessa.

Toimitilahankkeiden kertaluonteisia muutto- ja perustamiskustannukset

Tullilaboratorion uudet toimitilat toteutettaisiin pääosin laboratoriotiloja sisältävänä uudisrakennuksena toisen valtion viraston käytössä olevan rakennuksen yhteyteen. Uudet

laboratoriotilat otettaisiin käyttöön vuonna 2028. Tullille on arvioitu aiheutuvan seuraavia kertaluonteisia kustannuksia toiminnan siirtämisestä uuteen toimitilaan ja vanhan toimitilan tyhjentämisestä yhteensä 6 770 000 euroa, joista 2 770 000 euroa on arvioitu toteutuvan vuonna 2026 ja 4 000 000 euroa vuonna 2027.

- kalusteet ja kiinteät säilytyskalusteet kuten suoja- ja vetokaapit, toimisto- ja neuvottelutilojen kalusteet sekä varastojen säilytysratkaisut (1,54 milj. euroa),
- laboratorion toimintaedellytysten tarpeet kuten kaasu- ja nestetyyppijärjestelmät, kaasugeneraattorit ja testausvalmiudet (1,65 milj. euroa),
- kalusteiden, mittalaitteiden ja niihin liittyvien kalusteiden sekä aineiden ja tarvikkeiden muuttokustannukset (1,02 milj. euroa),
- vanhojen tilojen vuokra muuton ajalta, kun muutto kestää kauemmin kuin 2 kk (0,25 milj. euroa) ja
- turvatekniikan kalustus, työturvallisuusratkaisut ja näytteiden säilytyksen turvallisuuksratkaisut (2,31 milj. euroa).

Tornion toimitilojen uudisrakennushanke on suunniteltu alkavan elokuussa 2025 ja päättyvän maaliskuussa 2027. Tullille aiheutuu kertaluonteisia kustannuksia toimipaikan perustamiseen liittyen vuosina 2026 - 2027 noin 720 000 euroa sisältäen kalusteet, valvontatekniikan laitteet ja Tullin toimitilaturvallisuuden tekniikan ja järjestelmät. Vuonna 2026 kustannuksia on arvioitu aiheutuvan noin 200 000 euroa ja vuonna 2027 noin 520 000 euroa.

Valtuuslausekkeen täydennys

Tullille on myönnetty EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen tilausvaltuus 130 000 000 euroa. Hanke käynnistyi 2015 ja päätetään vuoden 2026 aikana. Valtuuskirjanpitoon on kirjattu vuosien mittaan tiettyjen, jo päättyneiden, sopimusten osalta valtuuden käyttöksi enemmän, kuin mitä niistä on aiheutunut talousarviomenoja. Valtuuden käytöllä tarkoitetaan tehtyjen sopimuksien ja sitoumuksien arvoa euroissa.

Vuosina 2015-2024 on valtuuskirjanpidon mukaan sitoutunut yhteensä 112,9 milj. euroa sopimuksiin. Vuosina 2025-2026 sopimuksiin arvioidaan sitoutuvan 22,1 milj. euroa. Vuosina 2015-2026 sopimuksiin sitoutuisi yhteensä 135,0 milj. euroa.

Valtuuteen kohdistuvia talousarviomenoja on puolestaan syntynyt 2015-2024 yhteensä 107,9 milj. euroa. Vuosina 2025-2026 arvioidaan syntyvän talousarviomenoja 22,1 milj. euroa. Vuosina 2015-2026 talousarviomenoja aiheutuisi yhteensä 130,0 milj. euroa.

Jotta asia menisi valtuusseurannan säädöksen mukaisesti myös valtuuskirjanpidollisesti, niin ehdotamme valtuuslausekkeeseen lisättäväksi toteaman, että EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa sitoutua enintään 135 000 000 euroa, mutta näistä sitoumuksista saa aiheutua valtiolle talousarviomenoja enintään 130 000 000 euroa. Tulli ei ehdota käytettävien valtuusmäärärahojen määrän kasvattamista 130 000 000 eurosta 135 000 000 euroon, vaan vain lisäystä tilausvaltuuteen johtuen valtuuskirjanpidon käyttämättömistä 5 miljoonan euron valtuusvarauksista.

Perustelumuistio 2: Kehittämissuunnitelma 28.10.02 Tullin toimintamenot

Tilausvaltuuteen liittyvä määräraha EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseen

Vuosina 2013 – 2014 Tulli käynnisti hankkeen tulliselvitysjärjestelmien uudistamiseksi pohjautuen EU-lainsäädännön muutoksiin, jotka ovat jäsenmaita pakottavia ja joihin Suomi sitoutui lainsäädännön hyväksyessään. Tietojärjestelmien sisältämät toiminnot ja niiden käyttöönoton aikataulut ovat jäsenmaita sitovia. Tullille myönnettiin hankekokonaisuuteen 54 200 000 euron tilausvaltuus vuonna 2015 ja tilausvaltuutta vastaavat määrärahat vuoteen 2021 saakka. Alun perin Multi Annual Strategic Plan (MASP 2016) velvoitti jäsenmaita ottamaan kaikki EU-lainsäädännön sisältämät toiminnot käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä.

EU-tason päätöksiin tehtyjen muutosten jälkeen nyt voimassa oleva MASP 2019 lykkäsi käyttöönottoja vaiheittain vuoden 2025 loppuun saakka. Kehittämisen ja käyttöönottojen aikajänne kasvoi siten viidestä kymmeneen vuoteen. Toteutettavaksi oli tullut myös ominaisuuksia ja toimintoja, joista ei ollut tietoa haettaessa aiempaa tilausvaltuutta. Kaikkien muutosten seurauksena Tulli haki lisää tilausvaltuutta kehusehdotuksessaan vuosille 2022 – 2025 ja lisätalousarviossa vuodelle 2021. Tullille myönnettiin lisää tilausvaltuutta siten, että tilausvaltuuden määrä oli enintään 118 300 000 euroa. Tämän jälkeen tilausvaltuutta on talousarviossa 2024 myönnetty 11 700 000 euroa lisää. Perusteena tälle oli mm. toimittajan laatupuutteet sekä haasteet aikataulussa pysymisessä, EU lainsäädännön uudet tai muuttuvat vaatimukset, yleinen kustannustason nousu sekä kansallisen lainsäädännön sekä EU-direktiivien muutosten tuoma paine yhteisten resurssien käytölle aiheuttaen tehtävien jatkuva priorisointia ja siirtymää. EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa yhteensä sitoutua siten, että sitoumuksista aiheutuu valtiolle menoja enintään 130 000 000 euroa.

Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen on ennen hankkeen aloitusta vuonna 2015 neljännessä lisätalousarviossa myönnetty Tullille 2 600 000 euroa määrärahaa tulliselvityksen tietojärjestelmä uudistuksen toteutuksen aikaistumisesta johtuen. Kehyspäätöksissä on myönnetty määrärahaa vuosina 2016-2025 yhteensä 107 912 000 euroa. Lisäksi vuoden 2021 talousarviossa on myönnetty 10 500 000 euroa tullausjärjestelmän valmisohjelmahankinnan lisämenoista. Vuosille 2015-2025 myönnetty rahoitus on yhteensä 121 012 000 euroa. Vuoden 2025 toisessa lisätalousarvioehdotuksessa Tulli on ehdottanut 4 000 000 euron lisäystä EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamiseen. Mikäli tämä rahoitus myönnetään, niin myönnetty rahoitus 2015-2025 olisi yhteensä 125 012 000 euroa.

Valtuuteen kohdistuvia talousarviomenoja on syntynyt vuosina 2015-2024 yhteensä 107 862 801 milj. euroa. Vuonna 2025 arvioidaan syntyvän talousarviomenoja 17 058 856 milj. euroa. Vuonna 2026 hankkeelle arvioidaan kohdistuvan menoja 4 988 000 euroa.

Tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistus	Euroa
Vuoden 2015 neljännessä lisätalousarviossa myönnetty rahoitus	2 600 000
Kehyspääöksillä myönnetty rahoitus vuosille 2016-2025	107 912 000
Talousarviossa vuodelle 2021 myönnetty rahoitus	10 500 000
Myönnetty rahoitus yhteensä 2015-2025	121 012 000
Lisätalousarvioehdotus II 2025	4 000 000
Yhteensä	125 012 000
Toteutuneet talousarviomenot 2015-2024	107 862 801
Arvio vuoden 2025 talousarviomenoista	17 058 856
Arvio vuoden 2026 talousarviomenoista	4 988 000
Yhteensä	129 909 657
Rahoitustarve vuonna 2026	5 000 000

Hankemuotoinen kehittäminen päättyy vuonna 2026 ja sen jälkeen tavoitteena on siirtyä ylläpitomoodiin, jolloin järjestelmiin tehtävät muutokset ovat rajatumpia. Vuonna 2026 tilausvaltuuden piiriin toteutetaan pääasiassa pienempiä pakollisia, myöhemmäksi siirrettyjä toiminnallisuuksia ja lisäksi jatkokehitystyötä tuotannossa oleviin osuuksiin sekä UTU-hankkeen päättämiseen liittyviä tehtäviä.

Merkittävimmät UTU:uun ja sidosjärjestelmiin vuonna 2026 toteutettavat ja käyttöönotettavat toiminnallisuudet:

- UTU-hankkeen päätöstyöt (tarkistetaan vaatimusten toteutuminen, ylläpitoprosessien käynnistäminen erillisinä ilman hanketta, hanke- ja sopimushallinnolliset työt)
- Pakolliset Digi-ensin hankkeen vaatimat muutokset
- Kaikkien tulliselvitysmenettelyiden loppuunsaattaminen pakollisilta osin
- Reskontran ja Vakuuden kanssa yhteistyönä puuttuvia toimintoja / niiden automatisointeja: kahdensuuntaiset verolajit, oikaisukäsittelyn kehitys jatkuu
- Komission edellyttämät uudet tarkennukset tulliselvitysmenettelyiden prosesseihin
- Tuotantokokemusten perusteella tarvittava pakollinen jatkokehitys mm. volyymikasvuun liittyviä jatko-optimoitavia ja mahdollisia järjestelmämuutoksia

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 5 000 000 euroa tilausvaltuuteen liittyvää määrärahaa EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkamisen kustannuksiin vuodelle 2026.

Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttama pysyvien ICT-menojen kasvu

Vuosina 2013 – 2014 Tulli käynnisti hankkeen tulliselvitysjärjestelmien uudistamiseksi pohjautuen EU-lainsäädännön muutoksiin, jotka ovat jäsenmaita pakottavia ja joihin Suomi sitoutui lainsäädännön hyväksyessään. Tullille myönnettiin hankekokonaisuuteen tilausvaltuus vuonna 2015 ja tilausvaltuutta vastaavat määrärahat vuoteen 2021 saakka. EU-tason päätöksiin tehtyjen muutosten jälkeen nyt voimassa oleva MASP lykkäsi käyttöönottoja vaiheittain vuoden 2025 loppuun saakka ja tilausvaltuutta on kasvatettu

muutosten johdosta 130 miljoonaan euroon. Nyt suunnitelmassa on toteuttaa hankkeen viimeinen käyttöönotto vuoden 2026 keväällä ja päättää hanke vuoden 2026 aikana.

Erittäin laajan, 130 miljoonan euron, hankkeena toteutetun järjestelmäkokonaisuuden vuosittaiset ylläpidon- ja pakollisen kehittämisen menot ovat jo laskennallisesti niin suuret, että Tullin on mahdotonta osoittaa ne muista menoistaan. Näin etenkin, kun samoille vuosille ajoittuu Tullille osoitettu pysyvä säästövelvoite 0,9 milj. euroa vuonna 2025, 5,0 milj. euroa vuonna 2026 ja 6,1 milj. euroa vuonna 2027.

Tulli on selvittänyt tulliselvitysjärjestelmän (UTU) ja sen sidosjärjestelmien ylläpidon ja pakollisen kehittämisen aiheuttamia lisämenoja, jotka tulevat pakollisesta tuotannon tuesta, häiriöhuollosta, pakollisesta lakisääteisestä jatkokehittämisestä testauksineen, pakollisista teknologiamuutoksista, infrakuluista jne. Tulliselvitysjärjestelmän sidosjärjestelmiä ovat mm tulosteenmuodostus, säilytys, riskianalyysi, rahavirtajärjestelmät, raportointi, sähköiset asiointi- ja asiakaspalvelut sekä integraatiot.

Pakolliset ylläpitokustannukset ovat tämän hetken arvion mukaan noin 9,3 milj. euroa ja pakollisesta kehittämisestä johtuvat kustannukset ovat noin 5,4 milj. euroa, yhteensä 14,7 milj. euroa vuonna 2026. Valtuusrahoituksesta näistä katetaan 5,0 milj. euroa Valtuusrahoituksesta näistä katetaan 5,0 milj. euroa, mikäli tässä talousarvioehdotuksessa valtuusmäärärahoista esitetty ehdotus hyväksytään. Kehyspäätöksessä 2020-2023 Tullille myönnettiin 3,0 milj. euroa määrärahaa alv-direktiivin muutoksen vaikutuksista johtuvaan ICT-kapasiteetin lisäämiseen, joka kattaa osan kasvaneista infrakuluista. Lisärahoitustarve on vuonna 2026 noin 6,7 milj. euroa.

	Arvio 2025	Arvio 2026
UTU pakollinen tuotannon tuki (sis. tavaravirtojen vanhat järj. vuoden 2025 loppuun)	1 639 000	1 500 000
Sidosjärjestelmien pakollinen UTU-sidonnainen tuotannon tuki, häiriöselvitys ja virhekorjaus	2 920 100	2 500 000
Testiautomaatioympäristön ja -kirjastojen pakollinen kehittäminen ja ylläpito	588 600	600 000
UTU-sidonnaisen osuuden käyttöönotot	300 000	150 000
Pakolliset infrakulut (UTU:n ja sidosjärjestelmien jatkuvan palvelun kapasiteettikustannukset testi- ja tuotantoympäristössä)	4 735 500	4 500 000
Pakollinen tuotannon tuki, ylläpito, häiriöselvitys ja virhekorjaus yhteensä	10 183 200	9 250 000

UTU pakollinen kehitystyö 30.6.2026 saakka (valtuusrahoitus)	5 839 000	2 500 000
UTU pakollinen kehitystyö 1.7.2026 alkaen		700 000
Sidosjärjestelmien UTU-sidonnainen pakollinen kehitystyö	5 772 155	2 200 000
Pakollinen kehitystyö yhteensä	11 611 155	5 400 000

Kaikki yhteensä	21 794 355	14 650 000
Valtuusrahoituksesta katetaan	17 058 856	4 988 000
Alv-direktiivin muutoksen vaikutukset, ICT-kapasiteetin lisääminen (kehyspäätös 2020-2023)	3 000 000	3 000 000
Rahoitustarve		6 662 000

Mikäli tarvittavaa lisärahoitusta pysyvien ICT-menojen kasvuun ei myönnetä, niin

- UTU sidosjärjestelmineen rapautuu, tietoturva heikentyy ja ajan myötä järjestelmät lakkaavat toimimasta, jolloin myös Suomen ulkomaankauppa häiriintyy huomattavasti.
- Testiautomaation puute johtaisi useiden manuaalitestaaajien hankkimiseen, virhekorjausten viivästymiseen ja kallistumiseen, virheiden määrän kasvamiseen ja käyttöönottojen viivästymiseen. Myös asiakkaiden kanssa tehtävä testaus vaikeutuisi ja hidastuisi.

- Laki- ja asetusmuutoksista aiheutuvaa pakollista järjestelmäkehittämistä ei pystyttäisi toteuttamaan
- Pakollisten teknologiamuutosten tekemättä jättäminen rapauttaisi järjestelmäkokonaisuutta ja johtaisi epävakaiseen ja riskialttiiseen järjestelmäympäristöön sekä kasvattaisi teknistä velkaa.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 6 700 000 euroa tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttaman pysyvien ICT-menojen kasvun johdosta aiheutuviin menoeriin vuodelle 2026.

Tullivälinevalvontarahaston (CCEI) omarahoitusosuus ja hankkeen toteuttaminen

EU:n rahoituskauteen vuosille 2021 – 2027 sisältyy rahoitusvälineenä tullivalvontavälinerahasto (CCEI). Rahastoon on varattu 1 006 miljoonaa euroa rahoituskaudelle 2021 – 2027. Rahaston tarkoituksena on tukea jäsenmaiden mahdollisuuksia hankkia tullivalvontaa mahdollistavia välineitä, joiden avulla tarkastuksia voidaan tehdä tehokkaasti ja tuloksekkaasti. Tuen piiriin luetaan laitteita, jotka mahdollistavat ei-intrusiiviset tarkastukset, kehoon kätkeytyneiden esineiden löytämisen, säteilevien aineiden valvonnan, laboratorioanalyysin, näytteiden kenttäanalyysin ja käsikäyttöiset laitteet.

CCEI-rahoitus tullivalvonnan ja tullilaboratorion välineiden hankkimiseksi ja toisella hakukierroksella myös välineiden tulevien vuosihuoltojen maksamiseksi on Suomen valtiolle hyvin edullinen tapa rahoittaa välineinvestointeja sellaisten välineiden kohdalla, jotka on tarve hankkia muutoinkin. Tällöin tarvittavan kansallisen rahoituksen osuus tippuu viidesosaan muutoin maksettavaksi koituvasta määrästä.

Ensimmäinen hakukierros (CCEI 1)

Tulli haki vuonna 2022 ensimmäisellä hakukierroksella yhteensä 18,4 miljoonan euron rahoitusta CCEI-rahoitusvälineestä. Hakemuksista 1,6 miljoonaa euroa kohdistui Tullilaboratorion välineisiin ja 16,8 tullitoimipaikkojen varusteluun sisältäen myös CCEI-rahoitusvälineen mahdollistaman säteilyvalvontalaitteiston hankinnan. EU-rahoitusosuuden 18,4 miljoonaa euroa, joka kattaa 80 % päälle tulee kansallinen 20 % osuus eli 4,6 miljoonaa euroa bruttomäärän ollessa 23 miljoonaa euroa.

Vuosina 2023-2024 hankintojen bruttomäärä oli yhteensä 1 027 341 euroa sisältäen pieniä läpivalaisulaitteita, röntgenvartalokuvauslaitteen, säteilyportaaleita, RAMAN-laitteita (käsikäyttöisiä kemikaalianalysointilaitteita) ja laboratoriolaitteita, mistä kansallinen omarahoitusosuus 20 % oli 205 468 euroa.

Vuonna 2025 hankintojen bruttomäärän arvioidaan olevan 10 877 136 euroa ja vuoden 2026 aikana 11 190 538 euroa, yhteensä 22 067 674 euroa, josta kansallinen osuus 20 % on 4 413 535 euroa. Suunnitellut hankinnat sisältävät muun muassa läpivalaisuautoja sekä niiden huoltokustannuksia, pieniä läpivalaisulaitteita, säteilyvalvonta- sekä laboratoriolaitteita.

Rahoitusta Tullille on myönnetty omarahoitusosuuden kattamiseen vuoden 2022 neljännessä lisätalousarviossa 125 000 euroa, vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa 1 235 000 euroa sekä vuoden 2024 talousarviossa 2 037 000 euroa eli yhteensä 3 397 000 euroa.

Vuosien 2023-2024 hankintojen osalta kansalliset 20 % omarahoitusosuudet olivat yhteensä 205 468 euroa ja vuosina 2025-2026 niiden arvioidaan olevan yhteensä 4 413 535 euroa eli kaiken kaikkiaan 4 619 003 euroa. Rahoitustarve vuodelle 2026 on 1 222 003 euroa.

	Hankintojen bruttomäärä	Omarahoitusosuus 20 %
Toteuma 2023-2024	1 027 341	205 468
Budjetti 2025-2026	22 067 674	4 413 535
Yhteensä	23 095 015	4 619 003
Myönnetty rahoitus		3 397 000
Rahoitustarve		1 222 003

Toinen hakukierros (CCEI 2)

CCEI-rahoitusvälineen toinen hakukierros oli alkuvuonna 2024 ja siinäkin Tullin esitys pärjasi hyvin. Komissio myönsi 18,8 miljoonaa euroa, josta tullitoimipaikkojen osuus on 16,8 ja tullilaboratorion 2 miljoonaa euroa. Tullitoimipaikkojen osuuteen sisältyy 7,6 miljoonan euron rahoitus säteilyvalvontavälineille, jotka Suomessa ovat Säteilyturvakeskuksen vastuulla, mutta joiden rahoitus on mahdollista CCEI-rahoitusvälineen kautta. EU-rahoitusosuuden 18,8 miljoonaa euroa, joka kattaa 80 % päälle tulee kansallinen 20 % osuus eli 4,7 miljoonaa euroa bruttomäärän ollessa 23,5 miljoonaa euroa. Tullitoimipaikkojen hanke alkoi vuoden 2025 alussa ja tullilaboratorion osuus alkaa huhtikuussa 2025, molemmat hankkeet ovat kolmen vuoden mittaisia.

CCEI-rahoitusvälineen toisen hakukierroksen sisältö ja tämän hetken arvioon perustuva ajoittuminen ja budjetti on esitetty alla.

	2025		2026		2027		Yhteensä	
	Budjetti	Omarahoitus (20%)	Budjetti	Omarahoitus (20%)	Budjetti	Omarahoitus (20%)	Budjetti	Omarahoitus (20%)
Backscatter-laitteet	1 440 000	288 000					1 440 000	288 000
Mobiili ajoneuvovaaka			140 000	28 000			140 000	28 000
ANPR	1 106 000	221 200	3 000 000	600 000	3 000 000	600 000	7 106 000	1 421 200
RAMAN laitteet	495 000	99 000					495 000	99 000
Käsiikäyttöiset säteilyilmaisimet	660 000	132 000					660 000	132 000
Gammakamera	200 000	40 000					200 000	40 000
Säteilyportaalit	68 004	13 601	3 450 000	690 000	3 450 000	690 000	6 968 004	1 393 601
Videoendoskooppi			360 000	72 000			360 000	72 000
Infrapuna spektroskooppi			225 000	45 000			225 000	45 000
Mobiili massaspektrometri					360 000	72 000	360 000	72 000
Läpivalaisuautojen huolto			3 000 000	600 000			3 000 000	600 000
Tilintarkastuskulu	10 000	2 000					10 000	2 000
Laboratoriovälineet	540 000	108 000	1 427 000	285 400	533 000	106 600	2 500 000	500 000
Yhteensä	4 519 004	903 801	11 602 000	2 320 400	7 343 000	1 468 600	23 464 004	4 692 801
Myönnetty rahoitus		904 000		0		0		904 000

Vuoden 2025 talousarviossa Tullille myönnettiin 904 000 euroa CCEI toisen hakukierroksen omarahoitusosuuden kattamiseen. Vuodelle 2026 on budjetoitu hankintoja 11 602 000 euroa, joiden omarahoitusosuus on 2 320 400 euroa. Rahoitustarve omarahoitusosuuden kattamiseksi vuodelle 2026 on 2 320 400 euroa.

Hankintojen kilpailutukset ja projektien ohjaus

CCEI-hankkeiden toteutus aiheuttaa merkittävän määrän aikataulusidonnaista työtä erityisesti kilpailutuksessa ja hankkeiden ja niihin kuuluvien projektien ohjaamisessa, joiden suorittaminen onnistuneesti on edellytys hankkeen menestykselle läpimenoille rahoitussopimuksessa annettuna kolmen vuoden juoksuaikana. Vaatimuksena EU-rahoitteisissa hankinnoissa on hankintojen kilpailuttaminen hankintalainsäädännön mukaisesti ja aiempi kokemus on, että hankinta-asiantuntijaresurssien ollessa jo muutenkin ruuhkautuneita EU-rahoitteisten hankkeiden kilpailutusten saaminen ripeästi liikkeelle ei ole aina onnistunut, mikä hidastaa toimittajan valintaa ja aiheuttaa hankaluuksia hankkeen läpiviennille annetussa määräajassa. Samoin hankkeiden / projektien saaminen liikkeelle ja ohjaaminen toteutusaikana vaatii vankkaa projektiosaamista laajoista hankekokonaisuuksista ja Tullin sisältä on ollut enemmän kuin hankala löytää tällaisia vapaita henkilöitä, mikä on osaltaan hidastanut ja vaikeuttanut hankkeiden ja niihin kuuluvien projektien käynnistämistä ja etenemistä. Samaan aikaan CCEI2-vaiheen kanssa on yhä menossa CCEI1-vaiheen hankkeet projekteineen elokuuhun 2026 saakka, joten CCEI2-vaiheen miehittäminen on entistä hankalampaa etenkin, kun samaan aikaan määrärahasäästöjen etsiminen on käynnissä.

Talousarviossa 2025 myönnettiin kahden hankinta-asiantuntijan ja kahden hankepäällikön palkkausmenoihin yhteensä 280 000 euroa. Tämä rahoitustarve jatkuu myös vuosina 2026-2027.

	2026
CCEI 1. hakukierros (puuttuva omarahoitus)	1 222 003
CCEI 2. hakukierros (puuttuva omarahoitus)	2 320 400
Hankinta-asiantuntijat ja hankepäälliköt	280 000
Yhteensä	3 822 403

Tulli ehdottaa, että Tullin vuoden 2026 toimintamenomäärärahoihin lisätään 3 823 000 euroa CCEI-rahoitusvälineen kansallisen omarahoitusosuuden sekä hankinta-asiantuntijoiden ja hankepäälliköiden palkkausmenojen kattamiseen.

Venäjän ja Ukrainan sota ja Tullin toimet sodan johdosta annettujen pakotteiden täytäntöönpanossa – Tullin pakotteiden vastaisten toimien kyvykkyudet, niiden kehittäminen ja ylläpito

Venäjälle asetetut laajat tuonti- ja vientipakotteet ovat työllistäneet Tullia merkittävästi vuodesta 2022 lähtien. Euroopan unioni alkoi Venäjän perusteettoman hyökkäyksen alkamisen jälkeen nopeaan tahtiin asettaa ja laajentaa Venäjään kohdistuvia pakotteita. Viimeisin 16. pakotepaketti astui voimaan 25.2.2025.

Tulli vastaa EU-pakotteiden täytäntöönpanosta pakotteiden alaisten tavaroiden vientiin, tuontiin ja kauttakuljetukseen liittyen. Tullin tehtävänä on tunnistaa pakotteiden alaiset tavarat ulkomaankaupan tavaravirroista ja puuttua niihin ottamalla tavarat Tullin haltuun ja

käynnistämällä niiden osalta tarvittavat viranomaisprosessit. Lisäksi Tulli tukee muita toimivaltaisia viranomaisia (erityisesti ulosotto, ulkoministeriö ja rahanpesun selvittelykeskus) pakotteiden alaisten tavaroiden ja toimijoiden tunnistamisessa. Myös entiteetti-pakotteiden osalta Tullin tehtävä on tukea ulosottoviranomaista pakotteiden alaisten yritysten ja henkilöiden omaisuuden tunnistamisessa ja pidättämisessä, kunnes ulosottoviranomainen toimeenpanoviranomaisena käynnistää omat viranomaistoimensa. Lisäksi Tulli avustaa EU:n pakotelistoilla olevien henkilöiden ja toimijoiden omaisuuden kartoittamisessa ja paikallistamisessa. Tulli myös vastaa tavarapakotteiden kiertämiseen liittyvistä rikostutkinnoista, joiden työllistävä vaikutus on merkittävä. Pakotteiden kiertämisen tekotavat toimintamallien ja kuljetuskanavien osalta monimuotoistuvat ja monimutkaistuvat jatkuvasti.

Tulli on toiminnassaan kiinnittänyt erityistä huomiota pakotteiden vaikuttavuuden turvaamiseen sekä tehokkaaseen toimeenpanoon ja pakotteiden kiertämisen estämiseen. Tulli tekee myös EU:n pakotevalvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi tiivistä yhteistyötä muiden maiden tulliviranomaisten kanssa, varsinkin EU:n ulkorajavaltioiden kanssa. Tulli on vuonna 2024 mm. allekirjoittanut erillisen pakotevalvontaa koskevan yhteistyösopimuksen yhdessä muiden Venäjän läntisten rajavaltioiden kanssa. Erityisesti säännöstelyrikosten tutkinnassa monialaisen kansainvälisen yhteistyön ja tietojen vaihdon merkitys korostuu.

Tulli käyttää tavarapakotteiden valvontatoimissa kehittyneitä teknologioita ja tietojärjestelmiä, kuten automaattista riskianalyysiä tunnistamaan ja seuraamaan pakotteiden alaisia toimintoja. Toimeenpanon vaikuttavuutta lisäävät toimintakykyiset ja tehokkaat tarkastusmenettelyt sekä satamissa, lentokentillä että muissa rajanylityspisteissä. Tullin kyvykkyydellä voidaan tunnistaa ja seurata pakotteiden rikkomuksia, sekä varmistaa, että rikkomuksiin puututaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Raportointimekanismeilla valvotaan pakotteiden noudattamista ja seurataan niiden vaikutuksia. Näitä tietoja käytetään myös valvonnan ja laajemmin sääntelyn kehittämiseen.

Sodan alkamisen jälkeen vuoden 2024 loppuun mennessä Tulli käsitellyt noin 30 000 inhimilliseen käsittelyyn noussutta tullii-ilmoitusta, selvittänyt tavarakuljetusten taustoja ja kohdennetusti tarkastanut 3 700 tavaraerää. Näiden tarkastusten johdosta Tulli on pidättänyt 1 277 tavarakuljetusta ja pyytänyt niiden osalta ulkoministeriön lausunnon pakotteiden piiriin kuulumisesta ja näihin lausuntopyyntöihin on ulkoministeriö antanut 1 242 vastausta. Itärajan sulkemisen jälkeen pakotetarkastukset painottuvat satamiin ja kaakonkulman tullivarastoihin.

Tulli on vuoden 2024 loppuun mennessä kirjannut yhteensä lähes 900 pakotteiden rikkomiseen liittyvää säännöstelyrikosta, joista 137 on tutkittu törkeänä tekemuotona. Tullin tutkinta on aloittanut esitutinnan 435 säännöstelyrikostapauksen osalta. Lieviä säännöstelyrikoksia on käsitelty 462. Ennen Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan säännöstelyrikosepäilyjä tuli ilmi vuosittain vain muutamia. Tulli on tutkinut noin 90 prosenttia viranomaisten kirjaamista säännöstelyrikoksista Ukrainan sodan alkamisen jälkeen. Laajojen rikoskokonaisuuksien tutkinta on pitkäkestoista ja vaatii paljon resursseja sekä niin kansallista kuin kansainvälistäkin yhteistyötä. Tullin toteuttama pakotteiden valvonta leikkaa läpi koko Tullin toimintakentän ja sen yksiköt.

Pakotteiden piiriin kuuluvien tavaroiden havaitseminen sekä löytäminen laajoista kuormista ja näiden tunnistaminen pakotteiden alaisiksi on vaativaa ja aikaa vievää toimintaa. Tehtävää hankaloittaa osaltaan tavarapakotteiden määrittelytapa, joka on osin tulkinnanvarainen eikä teknisesti suoraan perustu EU:n harmonisoidun järjestelmän tullinimikkeisiin, mikä mahdollistaisi vahvemman tukeutumisen automaattiseen tiedonkäsittelyyn. Tullin pakotevalvonnassa on estetty muun muassa Venäjän sotateollisuudessa ja taistelukentällä tarvittavien aseiden ja laitteiden kehittämisessä ja

käyttämässä tarpeellisten osien kuljetuksia kuten muun muassa erilaisten korkean teknologian tuotteiden, puolijohdekomponenttien, puolustustarvikkeiden, elektroniikkalaitteiden sekä kuljetusvälineiden varaosien ja dronejen vientiyrityksiä Venäjälle.

Pakotteiden alaisten tavaroiden havaitseminen, tunnistaminen ja löytäminen sekä pakotteiden vastaisten toimien esitutkinta

Ukrainan sodan johdosta asetettujen pakotteiden täytäntöönpanon osalta Tulliin on kohdistunut merkittävä työpaine. Lisääntynyttä ja lisääntyvää työtä kohdistuu erityisesti tiedusteluun ja riskianalyysiin, tullivalvontaan, yritystarkastukseen ja säännöstelyrikostapausten esitutkintaan. Näistä toiminnoista lisätyö on tullivalvonnan ja yritystarkastuksen osalta kyetty hoitamaan priorisoimalla voimakkaasti toimintojen normaaliajan tehtäviä pakotevalvontaan ja näiden tehtävien priorisointia on osittain mahdollistanut Suomen itärajan sulkeutuminen toistaiseksi henkilö- ja tavaraliikenteeltä.

Sen sijaan tiedustelun ja riskianalyysin osalta tällainen edellä mainittu tehtäväresurssien priorisointi ei ole niinkään ollut mahdollista, vaan pakotteiden aiheuttama lisäpaine on johtanut muun tiedonhankinnan ja analysoinnin heikentymiseen sekä kaventumiseen tilanteessa, jossa jokaisen turvallisuusviranomaisen tulee kyetä huolehtimaan oman tehtäväalueensa osalta yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaamiseksi tarpeellisesta tiedonhankinnasta ja analysoinnista. Vastaavasti merkittävästi lisääntynyt tutkittavien säännöstelyrikosten määrä ja näiden paljastamiseksi tehtävä työ Tullin esitutkinnassa aiheuttaa heijastusvaikutuksina merkittävää haittaa muiden, erityisesti harmaan talouden ja talousrikollisuuden, esitutkintojen suorittamiseen.

Tullille myönnettiin vuoden 2022 kolmannessa lisätalousarviossa analyysi- ja tiedustelukyvykkyyksien kehittämiseen sekä esitutkinnan ja analyysi- ja tiedustelutehtävien vahvistamiseen vuoden 2023 loppuun saakka 1 500 000 euroa lisämäärärahoja. Tämän määrärahan ansiosta on pystytty rekrytoimaan uutta henkilökuntaa em. tehtäviin sekä laajentamaan kansainvälisen kaupan tiedonhankintaa. Vuoden 2024 talousarviossa Tullille myönnettiin pakotevalvonnan pakollisiin tehtäviin 1 000 000 euroa sekä vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarviossa pakotteiden valvonnan tiedonhankinnan, analysoinnin ja esitutkinnan vahvistamiseen 900 000 euroa. Vuoden 2025 talousarviossa Tullille on myönnetty täydentävässä talousarviossa pakotevalvonnan pakollisiin tehtäviin 1 000 000 euroa. Tulli on ehdottanut vuoden 2025 toisessa lisätalousarvioehdotuksessa 900 000 euron lisärahoitusta pakotteiden vastaisten toimien esitutkinnan sekä analyysi- ja tiedustelutehtävien jatkuvuuden varmistamiseen ja pakotteiden toimeenpanon sekä kyvykkyyksien vahvistamiseen.

EUn pakotepolitiikan edelleen kiristyessä vuonna 2025 ja tavarapakotteiden laajentuessa asteittain pakotepaketteina (16 pakotepakettia) vuodesta 2022 lähtien lisäävät edelleen Tullin työmäärää olennaisesti.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 1 900 000 euroa pakotevalvonnan pakollisiin tehtäviin sekä pakotteiden vastaisten toimien esitutkinnan sekä analyysi- ja tiedustelutehtävien jatkuvuuden varmistamiseksi ja pakotteiden toimeenpanon sekä kyvykkyyksien vahvistamiseksi vuodelle 2026.

Poikkeamien tunnistaminen - tiedon käsittely ja analyysi

Kattava ja tehokas tulli- ja verovalvonta sekä rikostorjunta edellyttävät datan määrän kasvaessa entisestään analytiikan ja datan/tiedon käsittelyyn liittyvien järjestelmien kehittämistä. Suunnitelmallisen tiedonvaihdon ja analyysitoiminnan kehittäminen on tärkeää

paljastavan toiminnan suuntaamiseksi ja kohteiden tunnistamiseksi sekä siten Tullin valvontatyön vaikuttavuuden parantamiseksi. Näin prosessista saadaan laajoista tietomassoista huolimatta nopea, ja samalla valvontatoimet (ml. rikostorjuntatoimet) ovat analyysiin perustuvina tehokkaita ja vaikuttavia. Tällöin analyysistä saadaan tehokkaasti hyötyjä rikostorjuntaan kohdennetuille toimille, erityisesti paljastavassa ja ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Tullin nykyinen rikosanalyysijärjestelmä on elinkaarisuunnitelman mukaisesti tiensä päässä. Tullin tavoitteena on, että analyysiprosessista saatavat tiedot toimivat työkaluina taktisessa ja strategisessa tiedustelutoiminnan suunnittelussa ja sekä myös esitutkinnan ja syyteharkinnan päivittäistyössä. Kehittynyt analytiikka edelleen mahdollistaa tilannekuvan parantamisen ja riskikohteita koskevien tietojen reaaliaikaisen jakamisen tullitoimenpiteitä varten sekä tekoälyratkaisut.

Nykyisin suurin osa paljastetuista laittomista kuljetuksista tehdään EU:n sisäliikenteessä. EU-jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä tavarat ovat ns. vapaassa liikenteessä, jolloin ne eivät kolmasmaakaupan tavoin ole tullille tehtävien tietosisältövaatimusten täyttävien ja määrämuotoisten ilmoitusmenettelyjen piirissä. Tällöin Tullin tietotarpeet analyysitoiminnalle tavaraturvallisuuden varmistamiseksi sekä rajat ylittävään liikenteeseen kytkeytyvän rikollisuuden paljastamiseksi kootaan erilaisista tietolähteistä. Tulli pitää turvallista tiedonhallintaa ja tietojenvaihtoa keskeisenä elementtinä kokonaisturvallisuutta painottavien strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kehittämällä Tullin valvontatoiminnan ja yhteiskunnan suojaamisen kannalta kriittistä analytiikkaa ja tiedon louhintaa (data mining, tekoäly), tunnistetaan ja tuotetaan tehokkaasti etupainotteista tilannetietoa päätöksenteon, valvonnan sekä rikollisuuden torjuntatoimien tueksi. Tullissa nähdään, että tekoäly- ja ohjelmistorobotiikkamenetelmien käytön laajentaminen on tärkeä tavoite. Analyysimenetelmiä, -osaamista ja -työkaluja tulee kehittää turvallisuutta uhkaavien ilmiöiden tunnistamiseksi, ennalta estävän ja paljastavan toiminnan suunnittelemiseksi ja kohdentamiseksi ja Tullin operatiivisen toiminnan painopisteiden valinnan ja resurssien kohdentamisen tueksi. Lisäksi viranomaisten analyysijärjestelmien tulee kyetä rajapintaratkaisuin hyödyntää hahmontunnistuksen ja Tullin oman tiedonhankinnan tiedot sekä muiden viranomaisten poikkeamahavainnot tarvittavine tietoineen.

Lisääntyvää dataa hyödyntäen Tulli pystyy kohdistamaan tehokkaasti kontrolli- ja valvontatoimiaan laittomaan liikenteeseen ja samalla fasilitoimaan laillista liikennettä sekä turvaamaan toimitusketjujen eheyden ja häiriöttömyyden. Tullissa on noussut eri ICT-projekteissa esille tarve toteuttaa reaaliaikaisen koneoppimisen malli sekä sääntöpohjainen reaaliaikaisesti toimiva riskianalyysimoottori. Riskimoottori on välttämätön erityisesti sen vuoksi, että toiminnan kohdentamiseksi pystytään arvioimaan ja analysoimaan reaaliaikaisesti myös muu Tullin hankkima informaatio kuin ainoastaan tullilmoituksilla vastaanotettava määrämuotoinen tietosisältö. Tehokkuuden lisäämiseksi Tullilla olevat yksittäiset ja erilliset riskimoottoriratkaisut ja niihin liittyvät tietovirrat ovat tarkoituksenmukaista keskittää kokonaisvaltaisesti. Keskitetty ratkaisu mahdollistaa aiempaa kattavamman ja tehokkaamman riskianalyysikokonaisuuden samalla tehostaen järjestelmän käytöstä, ylläpidosta ja kehityksestä aiheutuvia kustannuksia.

Tullilla on tarve tehostaa rikostorjunnan kohteiden tunnistamista ja valintaa sekä nopeuttaa tilannekuvan saamista järjestelmäavusteisen analyysin ja synteessin avulla. Onnistuneen rikostorjunnan lähtökohtana on kyvykkyys tunnistaa laittoman ja rikollisen toiminnan verkosto- ja riippuvuussuhteita sekä yhteisiä tekijöitä. Hankittava järjestelmä palvelee laajalti valvontasektorin eri toiminnoissa tiedustelusta tutkintaan. Järjestelmä kattaa integroitujen ja rikastettujen tietovirtojen käsittelymenetelmät ja tulosten visualisoinnin. Rikostorjunnan prosessien yhteen toimivuuden varmistamiseksi tulee analyysikyvykkyuden toteutua

hyödyntämällä monipuolisesti mm. verkosto-, rikosmalli-, tapaus-, tapahtuma-, aika- ja geospaatialista analyysia sekä tukemalla rikostorjunnan kohteisiin liittyviä tehtäviä ja toimeksiantoja. Järjestelmä luokitetaan turvaluokkaan III.

Tullin näkemyksen mukaan vuonna 2026 kustannusvaikutus on 800 000 euroa, vuosina 2027-2028 kustannusvaikutus on 600 000 euroa vuosittaisina kustannuksina ja 400 000 euroa vuonna 2029.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 800 000 euroa reaaliaikaiseen poikkeavuuksien tunnistamiseen vuodelle 2026.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä – Kansallisen järjestelmän laajentaminen

Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä (PMJ) tuli voimaan 1.5.2019. Lailla parannetaan viranomaisten sähköistä tiedonsaantia kansalaisten ja yritysten sekä yhteisöjen pankki- ja maksutileistä. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä lisää viranomaisten mahdollisuuksia rahanpesun torjuntaan ja terrorismin rahoittamisen torjumiseen sekä laajentaa viranomaisten välistä yhteistyötä esimerkiksi vakavien rikosten estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä koostuu luottolaitosten ylläpitämistä tiedonhakujärjestelmistä muodostuvista pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä ja Tullin ylläpitämästä pankki- ja maksutilirekisteristä, johon osa luottolaitoksista toimittaa tietonsa sekä koostavasta sovelluksesta.

Sisäministeriö on käynnistänyt lainsäädäntöhankkeen (SM006:00/2024) tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Hallituksen esitys (laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi) annetaan eduskunnalle kevädistuntokaudella 2025.

Tulli vastaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän ylläpidosta sekä kehittämisestä osana valtiohallinnon yhteiskäyttöisyyden digitalisointia laajentamalla olemassa olevaa kansallista järjestelmää. Järjestelmän käyttöoikeus on mahdollistettu muun muassa myös viranomaisille, joilla on toimivalta vakavien rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa, tutkimisessa ja niihin liittyvissä syytetoimissa.

Sisäministeriön lakihankkeen tekniseen toteutukseen on tarkoituksenmukaista yhdistää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tehtävät EU:n 6. rahanpesudirektiivin (6ALMD) toimeenpanon edellyttämät tekniset toimenpiteet. Uusien tietoverien ja sanomaformaatin soveltaminen alkaa vuoden 2027 puolivälissä, mikä edellyttää tietoverien ja sanomaformaatin toteutuksen suunnittelun sekä osatoteutuksen vuoden 2026 aikana järjestelmän saattamiseksi poikkihallinnolliseen tuotantokäyttöön. Merkittävimmät tulevat muutostarpeet koskevat arvopaperitilejä, kryptovaratilejä ja virtuaalisia IBAN-tilinumeroja.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 300 000 euroa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen vuodelle 2026.

Eurooppalainen merenkulkualan yhdenmukainen palvelinympäristö (EMSWe)

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet asetuksen (EU) 2019/1239 eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta. Asetuksen tavoite on vahvistaa yhdenmukaiset säännöt satamakäyntejä varten vaadittujen tietojen tarjoamiselle, erityisesti varmistamalla, että samat tiedot voidaan ilmoittaa kuhunkin merenkulkualan kansalliseen keskitettyyn

palvelupisteeseen samalla tavalla. Asetuksella pyritään myös helpottamaan tiedonsiirtoa ilmoittajien, asiaankuuluvien viranomaisten ja käyntisataman satamapalvelujen tarjoajien sekä muiden jäsenvaltioiden välillä. Asetusta sovelletaan alkaen 15.8.2025, jolloin teknisesti käyttö mahdollista, ilmoitukset voidaan antaa vuoden 2026 puolella.

Eurooppalaisella merenkulkualan yhdenmukaisella palveluympäristöllä (European Maritime Single Window environment, EMSWe) tarkoitetaan oikeudellista ja teknistä kehystä, joka on luotu satamissa käyntejä unionissa koskeviin ilmoitusvelvoitteisiin liittyvien tietojen sähköistä siirtämistä varten, joka koostuu yhdenmukaistettuja ilmoituskäyttöliittymiä hyödyntävien merenkulkualan kansallisten keskitettyjen palvelupisteiden verkostosta ja johon sisältyy tietojenvaihtoa SafeSeaNet-järjestelmän ja muiden asiaankuuluvien järjestelmien kautta sekä yhteisiä palveluja käyttäjärekisteriä ja pääsynhallintaa, osoitusta, alusten tunnistamista, sijaintikoodeja sekä vaarallisia ja ympäristöä pilaavia aineita ja terveyttä koskevia tietoja varten.

Suomessa järjestelmästä vastaavana viranomaisena toimii liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Tullille on annettava määrätyt saapumis- ja poistumisilmoitukset määräajassa ennen laivan saapumista satamaan ja ennen laivan satamasta lähtöä. Tietojen toimittajina ovat pääosin kuljetusliikkeet, satamaoperaattorit ja muut satamassa operoivat toimijat.

Delegoidulla asetuksella (EU) 2023/205 täydennetään asetusta (EU) 1239/2019 luomalla uusi liite I, jossa kootaan yhteen tiedot, jotka aluksen on annettava aluksen käydessä satamassa. Täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2023/204 vahvistetaan EMSWe-datajoukon tietosisältö ja tekniset eritelmät, standardit ja menetelmät. Tämä mahdollistaa tietojen tehokkaamman jakamisen ja uudelleenkäytön sekä vähentää ilmoittajien hallinnollista taakkaa ja parantaa kansallisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Asetusta (EU) 2019/1239 sovelletaan 15. elokuuta 2025 alkaen.

Tulli on esittänyt datajoukkoihin toiminnan tukemiseksi tarvittavia lisäyksiä. Muutokset ovat täysin olennaisia Tullin valvontatyön ja muun muassa Suomen kansallisen sisäisen turvallisuuden turvaamiseksi. Järjestelmää kehitetään vuosien 2024-2026 aikana siten, että yksityisille toimijoille taataan mahdollisuus ensivaiheessa toimittaa Tullin valvontatehtävien toteuttamiseksi kriittiset tietosisällöt vapaaehtoisuuteen pohjautuen. Näin ollen Tulli esittää järjestelmään tarvittavien muutosten toteuttamiseksi tarvittavia määrärahoja tähän järjestelmän kehittämisen tarkoitukseen. Tarvittavat tietojärjestelmä- ja prosessimuutokset tarkentuvat vielä teknisiltä osuuksiltaan vuoden 2025 aikana. Käyttöliittymää tarvitsee vielä runsaasti kehittää. Kehitystyö tukee myös 27.2.2025 annettua valtioneuvostonperiaatepäätöstä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategian (2025-2030) toimenpideohjelman kohta 9 satamaturvallisuuden parantaminen –toimea tehostamalla satamaturvallisuuteen kytkeytyvää tullivalvontaan ja tullirikostorjuntaan liittyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Erikseen on huomattava, että tulliselvitysjärjestelmien kehittämisosuus on huomioitu osana tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistusta, jolle on erillisaikataulu, joka ei kuitenkaan kata valvontasektorin sisäisen turvallisuuden kriittisiä tarpeita, joita tämä määrärahaesitys koskee.

Ehdotettava lisärahoitus kattaa asetuksen 2019/1239 mukaisten satamissa käyntejä unionissa koskeviin ilmoitusvelvoitteisiin liittyvien tietojen sähköistä siirtämistä koskevasta tietojärjestelmästä ja prosessien kehittämisestä aiheutuvia kustannuksia. Tulli on ehdottanut vuoden 2025 toisessa lisätalousarvioehdotuksessa 425 000 euron lisärahoitusta yhdenmukaisen palveluympäristön kehittämiseen. Järjestelmän ja prosessien kehittämisestä ja teknisistä toteutuksista aiheutuu vuonna 2026 määrärahatarpeita 425 000 euroa ja vielä vuonna 2027 noin 275 000 euroa.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään 425 000 euroa eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmetyt palveluympäristön kehittämiseen vuodelle 2026.

Metsäkatoasetuksen soveltaminen

Asetus (EU) 2023/1115, ns. metsäkatoasetus, edellyttää jäsenvaltioita valvomaan tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden saatavuutta unionin markkinoilla ja vientiä unionista. Tämä valvonta voi sisältää tarkastuksia, seuranta ja raportointia näiden tuotteiden liikkeistä ja alkuperästä varmistaakseen asetuksen noudattamisen. Lisäksi asetus voi edellyttää jäsenvaltioiden yhteistyötä ja tiedonvaihtoa valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi. Asetuksen mukaan tarkastuksia on tehtävä 30.12.2025 alkaen.

Asetuksen soveltamisalan keskeisimmät hyödykkeet ovat nautakarja, palmuöljy, soija, puu, kaakao, kumi ja kahvi sekä niihin liittyvät tuotteet. Metsäkatoasetus asettaa uusia velvoitteita niille toimijoille, jotka tuovat unionin markkinoille tai vievät unionin markkinoilta edellä mainittuja hyödykkeitä sekä niistä valmistettuja tuotteita. Tuonnin ja viennin tullilmoituksilla tulee ilmoittaa asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen viitenumero (DD-vakuutuksen numero) tuotaessa tai vietäessä metsäkatoasetuksen liitteessä I lueteltujen nimikkeiden tavaroita. Toimijalla tarkoitetaan asetuksessa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka kaupallisen toiminnan yhteydessä saattaa asianomaisia tuotteita markkinoille tai vie niitä.

Asetuksen (EU) 2023/1115 mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimii Ruokavirasto. Em. asetuksessa on asetettu toimivaltaiselle viranomaiselle 1, 3 ja 9 %:n riskiperusteiset tarkastusvelvoitteet eri hyödykkeiden toimijoista. Lisäksi asetuksen 26 artiklassa veloitetaan, että tulliviranomaisten on asetuksen (EU) N:o 952/2013 46 ja 48 artiklan mukaisesti tehtävä tarkastuksia, jotka koskevat markkinoille saapuvia tai niiltä lähteviä asianomaisia tuotteita koskevia tullilmoituksia. Tällaisten tarkastusten on perustuttava ensisijaisesti riskianalyysiin, kuten asetuksen (EU) N:o 952/2013 46 artiklan 2 kohdassa säädetään.

Tullille on EU:n metsäkatoasetuksessa määritelty tehtäviä tarkastukseen (26 artikla) ja muiden viranomaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön (27 artikla) liittyen. Tullin tulee tehdä riskianalyysiin perustuvia tarkastuksia tuonnissa ja viennissä artiklan 26 mukaisesti, sekä myös tarpeen mukaan jälkitarkastuksia. Valvonnan kohteena ovat erityisesti korkean riskin toimijat ja mahdollisesti korkean riskin maista tulevat tuotteet. Tulli tarkistaa mm. tuotteiden CN-nimikkeiden oikeellisuuden sekä tarkistaa tullilmoituksista metsäkatoasetuksen piiriin kuuluvien tuotteiden osalta DD-vakuutuksen viitenumeron komission tietojärjestelmästä. Tarkastus joudutaan tekemään manuaalisesti, kunnes Tullin tulliselvitysjärjestelmän ja TRACES-järjestelmän välinen sähköinen rajapinta on käytössä 30.6.2028 alkaen (28 artikla).

Tullissa metsäkatoasetuksen aiheuttamat kustannukset ja työllistävyys tulevat olemaan suurempaa asetuksen soveltamisen alkuvaiheessa, jolloin tarvitaan panostusta niin oman henkilöstön kouluttamiseen kuin myös EU:n ulkokaupan toimijoiden neuvontaan ja jolloin tarkastamisen tukena ei ole vielä tullilmoitusten sähköistä rajapintaa, joka automatisoi toimintaa. Sähköisen rajapinnan rakentaminen kansallisen järjestelmän ja komission tietojärjestelmän välille on arvioitu vaativan Tullilta noin yhden henkilötyövuoden verran työpanosta. Edellä mainitun 28 artiklan kohdan 1 rajapinnan lisäksi Tullin kehitettäväksi tulee sähköinen rajapinta 28 artiklan 2 kohdan mukaan, jonka vaikutuksia ei vielä osata arvioida. Tällainen rajapinta on ensimmäinen laatuaan ja sitä on suunniteltu vuodelle 2031. Tällä hetkellä on vielä epäselvää, tuleeko rajapinnan kehittäminen Tullille toteutettavaksi vai

onko se osa tullireformissa suunniteltua EU:n yhteistä datahubia. Mikäli rajapinta on kehitettävä Tullissa, tulee tähän varata rahaa ja resursseja.

Asetuksen 27 artiklassa edellytetään, että tarkastusten on oltava tehokkaita ja että ne tehdään metsäkatoasetuksen mukaisesti, ja näin varmistetaan tuotteiden vaatimustenmukaisuus. Tarkastuskohteet valitaan riskiperusteisesti, huomioiden esimerkiksi toimitusketjun monimutkaisuus ja tuotantomaaan riskitaso. Valvontaan kuuluu muun muassa tarkastuksia, joiden avulla varmistetaan, että toimijat noudattavat asetuksen vaatimuksia. Asetuksen noudattamisen valvonta tuo mukanaan lisää täysin uusia osaamisvaatimuksia sekä tarkastuskohteita Tullille ja tarkastusvelvoite vaikuttaa tuontiin (markkinoille saapuviin) ja erityisesti vientiin (markkinoilta lähteviin) kohdistettavien tarkastusten määrään lisäävästi. Rahoitus kattaa kolmen henkilön resursoinnin (3 htv) asetuksen (EU) 2023/1115 alaisen tuonnin ja viennin (EU) N:o 952/2013 48 artiklan mukaisiin tehtäviin.

Tulli ehdottaa, että Tullille myönnetään metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyvien tehtävien suorittamiseksi 210 000 euroa vuodelle 2026.